

Sygn. akt *IV U 2024/18*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Krzywonos

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 23/10/2018 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 23/10/2018 r., znak: (...) w ten sposób, że nakazuje organowi rentowemu uwzględnienie w wyliczeniu kapitału początkowego J. P. okresu zatrudnienia od 17 kwietnia 1990r do 30 kwietnia 1990r w W. Ś. w R. oraz ustala brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji

II. oddala odwołanie w przedmiocie żądania uwzględnienia okresu zatrudnienia od 28 kwietnia 1987r do 9 maja 1987r i od 26 lutego 1980r do 25 kwietnia 1980r

III. umarza postępowanie co do żądania przeliczenia okresu od 1 maja 1990r do 31 lipca 1990r.

Sygn. akt *IV U 2024/18*

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 grudnia 2019 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 23 października 2018 r. znak: (...) powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponownie ustalił dla wnioskodawcy J. P. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1982 r. do 31 grudnia 1991 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 53,59%.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład przyjął:

- podstawę wymiaru kapitału w kwocie 654,27 zł
- okresy składkowe łącznie 11 lat 4 miesiące i 24 dni
- okresy nieskładkowe 5 dni
- współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wynoszący 48,28%
- średnie dalsze trwanie życia, które dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Ustalony kapitał wyniósł 49 708,56 zł.

Jednocześnie ZUS poinformował wnioskodawcę, że do obliczenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresów:

- od 26 lutego 1980 r. do 25 kwietnia 1980 r., od 28 kwietnia 1987 r. do 9 maja 1987 r. z uwagi na niezgodność w okresie zatrudnienia pomiędzy świadectwem pracy a drukiem Rp-7
- od 1 sierpnia 1985 r. do 15 sierpnia 1985 r., od 18 sierpnia 1985 r. do 19 sierpnia 1985 r., od 1 stycznia 1992 r. do 31 stycznia 1992 r, kiedy to wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym
- od 17 kwietnia 1990 r. do 31 lipca 1990 r. gdyż brak jest potwierdzenia o ubezpieczeniu społecznym z tytułu zatrudnienia.

Od powyższej decyzji J. P. złożył odwołanie kwestionując prawidłowość stanowiska ZUS w niej wyrażonego. Zarzucił błędne nieuwzględnienie przy ustalaniu wartości kapitału początkowego okresów jego zatrudnienia od 26 lutego 1980 r. do 25 kwietnia 1980 r., od 28 kwietnia 1987 r. do 9 maja 1987 r., od 17 kwietnia 1990 r. do 31 lipca 1990 r., które w jego przekonaniu zostały wystarczająco udowodnione. Na okoliczność wykonywania pracy w spornych okresach wniósł o przesłuchanie świadka oraz dopuszczenie dowodu z akt spraw sądowych o sygn. IV P 363/10 i IV P 15/11.

W odpowiedzi na odwołanie (...) Oddział w R. wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał twierdzenia o rozbieżnościach w treści dokumentów dotyczących okresu pracy w (...), braku wiarygodnego potwierdzenia, że wnioskodawca świadczył pracę w okresie od 28 kwietnia 1987 r. do 9 maja 1987 r. Zakład podniósł też, że nie może być przyjęty za okres składkowy okres od 17 kwietnia 1990 r. do 31 lipca 1990 r., gdyż z tytułu zatrudnienia w W. Ś. w R. wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu począwszy od 1 sierpnia 1990 r.

Ustanowiony przez wnioskodawcę w toku postępowania pełnomocnik podtrzymał twierdzenia i wnioski zawarte w odwołaniu.

Sąd ustalił i zważył co następuje :

Decyzją z dnia 23 października 2018 r. ZUS po otrzymaniu nowych dowodów, ponownie ustalił dla wnioskodawcy J. P. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto dochody stanowiące podstawę wymiaru składek za lata 1982 - 1991. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału wyniósł 53,59% a ustalony kapitał początkowy wyniósł 49 708,56 zł. Do ustalenia wartości kapitału organ przyjął podstawę wymiaru kapitału w kwocie 654,27 zł, okresy składkowe w rozmiarze 11 lat, 4 miesiące i 24 dni i nieskładkowe – 5 dni. ZUS odmówił uwzględnienia do ustalenia wartości kapitału początkowego okresów od 26 lutego 1980 r. do 25 kwietnia 1980 r., od 28 kwietnia 1987 r. do 9 maja 1987 r. oraz od 17 kwietnia 1990 r. do 31 lipca 1990 r.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w sposób niesporny pozwala przyjąć, że J. P. w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w K. Oddział w S. zatrudniony był od 26 kwietnia 1980 r., a nie jak utrzymuje – od 26 lutego 1980 r., do 30 czerwca 1980 r. Na datę 26 kwietnia 1980 r. jako początek zatrudnienia w Spółdzielni wskazuje świadectwo pracy z 1 lipca 1980 r. oraz z 9 maja 2006 r. a także zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7. Taką też datę wskazał sam wnioskodawca w kwestionariuszu osobowym, który wypełnił w związku z ubieganiem się o zatrudnienie w (...) – akta osobowe. Aczkolwiek istnieje świadectwo pracy z 7 marca 1983 r. zawierające wpis o zatrudnieniu J. P. od 26 lutego 1980 r., niemniej jednak z uwagi na swój odosobniony charakter, w ocenie Sądu zawiera ono datę omyłkową. Reasumując wnioskodawca w żaden sposób nie wykazał spornego okresu, zaś dowody z dokumentów przeczą jego stanowisku.

Kolejny sporny w sprawie okres przypada od 28 kwietnia 1987 r. do 9 maja 1987 r. J. P. od 8 sierpnia 1986 r. zatrudniony był w Inspektoracie (...) w R. jako pośrednik ubezpieczeniowy. Akta osobowe pozyskane z tego okresu wskazują, że z dniem 27 kwietnia 1987 r. pracodawca rozwiązał z wnioskodawcą stosunek pracy bez wypowiedzenia, z winy pracownika, na podstawie art. 52 § 1 kp. J. P. odwołał się od powyższego do sądu i wnosił o przywrócenie go do pracy. Sąd Rejonowy w Rzeszowie wyrokiem z 22 maja 1987 r. sygn. akt IV P 101/87 oddalił zgłoszone powództwo, natomiast Sąd Wojewódzki w Rzeszowie po rozpoznaniu rewizji powoda, wyrokiem z 23 lipca 1987 r. IV Pa 208/87 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od (...) w R. na rzecz J. P. odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za pracę za dwa tygodnie, w pozostałym zakresie powództwo i rewizję oddalił. Na rzecz w/w zostało więc zasądzone odszkodowanie natomiast nie zostało uwzględnione jego roszczenie o przywrócenie do pracy. Pracodawca, w związku z orzeczeniem Sądu przyjął, że stosunek pracy z w/w uległ rozwiązaniu z dniem 9 maja 1987 r., za uprzednim 2 tygodniowym wypowiedzeniem. Takiej też treści wydał świadectwo pracy.

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że stosunek pracy wnioskodawcy rozwiązany został z dniem 27 kwietnia 1987 r. Po tej dacie wnioskodawca pracy już nie świadczył, nie pozostawał w zatrudnieniu. Zasądzenie odszkodowania na jego rzecz przez Sąd nie zmienia takiej postaci rzeczy, a jedynie wskazuje, że działanie pracodawcy, który rozwiązał z nim stosunek pracy w trybie natychmiastowym nie było właściwe. Wysokość odszkodowania ustalona jako wysokość wynagrodzenia za pracę za dwa tygodnie wynikała z obowiązujących regulacji prawnych i zależała od długości trwania stosunku pracy. Dlatego też zdaniem Sądu okres od 28 kwietnia 1987 r. do 9 maja 1987 r. nie może zostać uwzględniony przy ustalaniu wartości kapitału początkowego wnioskodawcy. Świadectwo zaś wystawione przez pracodawcę w tym zakresie zawiera błędną datę rozwiązania stosunku pracy.

Trzeci ze spornych okresów obejmuje czas od 17 kwietnia 1990 r. do 31 lipca 1990 r. ZUS odmówił jego uwzględnienia wskazując, że brak jest potwierdzenia o ubezpieczeniu społecznym wnioskodawcy z tego okresu. Na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach spraw toczących się przed Sądem Rejonowym w Rzeszowie Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z powództwa J. P. o wydanie zaświadczenia Rp-7 o sygn. akt IV P 363/10 oraz IV P 15/11 ustalić można, że J. P. od 17 kwietnia 1990 r. pracował w W.Ś. w R. jako barman.

W. Ś. do końca lipca 1990 r. był zakładem należącym do (...) w R. lecz działającym na zasadach agencyjnych. Spółdzielnia na podstawie umowy o prowadzenie na warunkach zlecenia placówki gastronomicznej powierzyła od 15 marca 1989 r. L. S. i W. C. prowadzenie placówki gastronomicznej – W.Ś. – umowa k. 17-20 akt IV P 363/10. W aktach tej sprawy zawarte są też zestawienia o naliczeniu składek ZUS osób najemnych za maj, czerwiec i lipiec 1990 r., pośród których wymieniony jest też J. P.. Podpisane zostały one przez głównego księgowego (...) – k. 22 i 34.

W związku z powyższą dokumentacją, ZUS w piśmie z dnia 20 września 2019 r. k. 32 poinformował, że decyzją z 20 września 2019 r. ustalił nową wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. dla wnioskodawcy, z uwzględnieniem okresu jego zatrudnienia od 1 maja 1990 r. do 31 lipca 1990 r. jako okresu składkowego oraz przyjął w postawie wymiaru w roku 1990 kwotę wynagrodzenia 900 000 zł za ten czasokres (300 000 zł za każdy miesiąc). Poinformował jednocześnie, że okres od 17 kwietnia do 30 kwietnia 1990 r. nie może być uwzględniony gdyż brak jest informacji o uzyskanym wówczas wynagrodzeniu za pracę i odprowadzonej składce.

W aktach sprawy Sądu Rejonowego w Rzeszowie o sygn. IV P 15/11 o wydanie druku Rp -7, zawarta jest kopia świadectwa pracy potwierdzającego zatrudnienie J. P. w okresie od 17 kwietnia 1990 r. do 15 grudnia 1990 r. oraz oświadczenie L. S., w którym potwierdził fakt zatrudnienia wnioskodawcy w W.Ś. w 1990 r. Strony w tym postępowaniu zawarły ugodę, mocą której pozwana (...) s.c. wspólnicy W. C. i L. S. działająca przez L. S. zobowiązała się wydać J. P. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ZUS Rp-7 za okres jego zatrudnienia w Winiarni. Tym samym nie może budzić żadnych wątpliwości fakt zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie. Dlatego też w ocenie Sądu okres ten winien zostać uwzględniony przy ustalaniu wartości kapitału początkowego dla w/w. W tym miejscu wskazać potrzeba, że to na pracodawcy ciążył obowiązek zgłoszenia pracownika do ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego przez cały okres zatrudnienia swojego pracownika, i nawet uchybienie powyższemu nie może powodować negatywnych skutków, które skutkowałyby bezpośrednio uszczupleniem wysokości kapitału początkowego.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o powołane dowody, w szczególności dowody z dokumentów zawarte w aktach organu rentowego, aktach osobowych które sporządzone zostały przez uprawnione podmioty i w formie dla nich przepisanej. Podstawę ustaleń stanowiły również wskazane wyżej dowody zawarte w aktach spraw Sądu Rejonowego w Rzeszowie o sygn. IV P 363/10 i IV P 15/11.

W niniejszej sprawie kwestią sporną pozostawał sposób ustalenia przez ZUS w decyzji z dnia 23 października 2018 r. wartości kapitału początkowego dla J. P.. Spór budziła możliwość uwzględnienia okresów: od 26 lutego 1980 r. do 25 kwietnia 1980 r., od 28 kwietnia 1987 r. do 9 maja 1987 oraz od 17 kwietnia 1990 r. do 30 kwietnia 1990 r. do ustalenia wartości kapitału.

Stosownie do przepisów art. 174 ust. 1, 2, 3, 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z 17 grudnia 1998 r. (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1270) kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53 z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6, okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5 oraz okresy nieskładkowe z art. 7 pkt 1 - 3 i 6 - 12 w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 tj. nie przekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust.1, 3 oraz art. 18 z tym, że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu poprzedzającego dzień 1.01.1999r. Odesłanie do wymienionych przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent.

W tym miejscu podkreślić należy, że Zakład ustala kapitał początkowy na podstawie dokumentacji przedstawionej przez płatnika składek lub samego ubezpieczonego. Zgodnie z brzmieniem art. 116 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - do wniosku powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia zgodnie z treścią § 22 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenie emerytalno – rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1) legitymacja ubezpieczeniowa;

2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Środkiem dowodowym stwierdzającym z kolei wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia - § 21 powołanego rozporządzenia.

O wysokości podstawy wymiaru, jako jednego z elementów mających niewątpliwą wpływ na obliczenie kapitału początkowego decyduje wysokość uzyskiwanego przez ubezpieczonego wynagrodzenia (dochodu) stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie wskazanym do ustalenia tej podstawy. Sama wysokość zarobków, których pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 kpc) i może być przed sądem udowodniana wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego (por: wyroki Sądu Najwyższego z: 2 lutego 1996 r., sygn. II URN 3/95, opubl. OSNAPiUS 1996/16/239; 14 czerwca 2006 r., sygn. I UK 115/06, opubl. OSNP 2007/17-18/257; 8 sierpnia 2006 r., sygn. I UK 27/06, opubl. OSNP 2007/15-16/235; 4 lipca 2007 r., sygn. I UK 36/07, opubl. lex nr 390123; oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 17 października 2006 r., sygn. III AUa 509/06, opubl. lex nr 253495). Wartość uzyskanego w konkretnym zatrudnieniu wynagrodzenia wymaga dowodów pewnych oraz jednoznacznych i nie ma miejsca na domniemania faktyczne, czy ustalanie hipotetyczne, a zatem zasadniczo pewnym dowodem mogą jedynie formalne dokumenty wydane i poświadczone przez pracodawcę lub jego następcę prawnego. W przypadku braku dokumentacji płacowej, istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w aktach osobowych, taką, jak umowy o pracę, czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, lex nr 1113058).

Mając na uwadze powyższe Sąd prowadził postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia spornych w sprawie kwestii co pozwoliłoby na ustalenie wyższego kapitału początkowego zgodnie z żądaniem wnioskodawcy. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe w ocenie Sądu orzekającego pozwala jedynie na uwzględnienie przy ustalaniu wartości kapitału początkowego okresu zatrudnienia J. P. w W.Ś. od 17 do 30 kwietnia 1990 r. Mając na uwadze powyższe ustalenia i wnioski Sąd zmienił zaskarżoną decyzję stosownie do art. 477¹⁴§ 2 kpc w ten sposób, że nakazał organowi rentowemu uwzględnienie w wyliczeniu kapitału początkowego dla wnioskodawcy wskazanego okresu – pkt I.

Wobec zaś dwóch pozostałych okresów a to: od 26 lutego 1980 r. od 25 kwietnia 1980 r. oraz od 28 kwietnia 1987 r. do 9 maja 1987 r. brak było podstaw do ich uwzględnienia. Dlatego też w tym zakresie odwołanie po myśli art. 477¹⁴§ 1 kpc zostało oddalone – pkt II.

Ponieważ przesądzenie kwestii w sprawie istotnych wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego przed Sądem, opierając się na treści art. art. 118 ust. 1 ustawy emerytalno – rentowej, ustalono brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W pkt III wyroku Sąd na podstawie art. 477¹³ § 1 kpc umorzył postępowanie co do żądania wliczenia okresu od 1 maja 1990 r. do 31 lipca 1990 r. ZUS uwzględnił bowiem ów okres przy ustalaniu wartości kapitału początkowego wnioskodawcy i wydał w tym zakresie decyzję z dnia 20 września 2019 r.